

Το Ανάκτορο

Το ανάκτορο της Πύλου είναι χτισμένο στο λόφο του Επάνω Εγκλιανού, 17 χλμ βόρεια της Πύλου. Ο λόφος είναι φυσικά οχυρός, αφού υψώνεται ανάμεσα από χαράδρες και έχει θέα στον κόλπο του Ναβαρίνου. Ο λόφος του Εγκλιανού δεν ήταν παρά μία από τις πολλές Μεσοελλαδικές κατοικημένες θέσεις στη Μεσσηνία, λιγότερο εντυπωσιακός από την Μάλθη ή την Περιστεριά. Ο στενός λόφος βρίσκεται ανάμεσα σε ρεματιές, οι οποίες σχηματίζουν βαθιές παράλληλες πτυχώσεις προς την θάλασσα και οι εδαφικές ανωμαλίες ανάγκασαν την κεντρική οδό να περάσει από το εσωτερικό, καθώς κατευθύνεται νοτιοδυτικά από το όρος Αιγάλεο προς το μεγάλο φυσικό λιμάνι του Ναβαρίνου. Το ανάκτορο της Πύλου είναι το μοναδικό ανάκτορο που δεν περιβάλλεται από κυκλώπειες οχυρώσεις και αποτελεί τον πυρήνα της μεγαλύτερης πόλης της Πύλου, απεικονίζει με έντονο και σαφή τρόπο το Μυκηναϊκό οικιστικό σχέδιο. Το ανακτορικό συγκρότημα αποτελείται από διαφορετικά κτήρια. Η καλύτερα διατηρημένη πτέρυγα είναι η βασιλική κατοικία. Η περίοδος ακμής του ανακτόρου θεωρείται το διάστημα από το 1300 μέχρι το 1200 π.Χ. Ο μεγάλος αριθμός πινακίδων Γραμμικής Β, που βρέθηκε στο αρχείο του ανακτόρου, συνέβαλε ουσιαστικά στην αποκρυπτογράφηση της μυκηναϊκής γραφής.

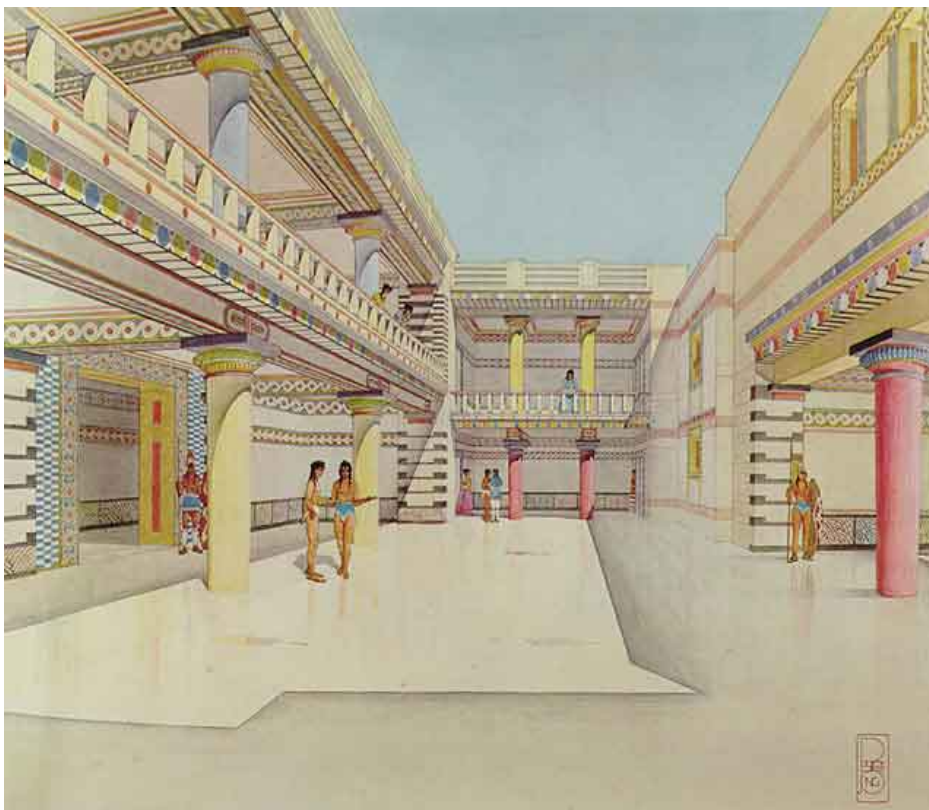
Πριν το 1300 π.Χ. ο Εγκλιανός πέρασε μια περίοδο ανώνυμης άνθισης, όπως οι πλουσιότερες γειτονικές θέσεις (Μυρσινοχώρι, Ίκλαινα, Τραγάνα). Υπήρχε ένα αξιόλογο κτίριο από ασβεστόλιθο κατά τον 15ο αιώνα επάνω στην ακρόπολη, όπως υπάρχουν και ίχνη κατοικιών μέσα στα αμπέλια σταφίδας που βρίσκονται πιο κάτω. Ένας φαρδύς δρόμος οδηγούσε επάνω στην κεντρική πύλη με μια σειρά χαμηλών σκαλοπατιών και προστατευτικών τοίχων, που ίσως ήταν πύργοι. Ένας θολωτός τάφος βρισκόταν απέναντι από την πύλη και ένας άλλος κάτω στο δρόμο προς τα νοτιοδυτικά. Όμως δεν υπάρχει κανένα σημάδι που να δείχνει ότι η Πύλος είχε περισσότερο εξέχουσα θέση από έξι άλλες Μυκηναϊκές πόλεις της περιοχής της. Περί το 1400 π.Χ. τα σημάδια αύξησης του πληθυσμού γίνονται ορατά στην εξάπλωση της κάτω πόλης, γύρω από το ύψωμα του Εγκλιανού.

Στον Εγκλιανό, τουλάχιστον αυτή η πόλη του 14ου αιώνα καταστράφηκε από πυρκαϊά και νέοι άρχοντες έγιναν κύριοι του λόφου. Αυτό θα έγινε δύο ή τρεις γενεές μετά την πτώση της Κνωσού, συμπίπτοντας με την αρχή του ΥΕ III Β κεραμικού ρυθμού και την ολοκληρωμένη διεθνή φάση του 13ου αιώνα. Εάν η Ιστορία συμφωνεί με τον μύθο, τότε ήταν ο Νηλέας, ο Θεσσαλός πρίγκηπας, που ήλθε στην Πελοπόννησο μετά από διένεξη με τον αδελφό του Πελίας στην Ιωλκό, ήταν και οι δύο "γιοί του Ποσειδώνα" και η ισχυρή προσήλωση στη λατρεία του θεού αυτού και στις δύο περιοχές, καθώς επίσης και ορισμένα τεχνικά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, φανερώνουν τους δεσμούς αυτών των κατά τ' άλλα μακρινών περιοχών. Οι πρωιμότεροι οικιστές του Εγκλιανού παραμένουν ανώνυμοι.

{tab=Το ανάκτορο του Νέστορος}

Η ανάπτυξη του ανακτόρου δεν φαίνεται να οφείλεται σε μια σημαντική γεωγραφική θέση, όπως σε άλλες περιπτώσεις, ούτε σε κανένα τελείως εξαιρετικό γεωγραφικό πλαίσιο, όπως στην περίπτωση της Ακρόπολης των Αθηνών ή των Μυκηνών. Η ανάπτυξη του πυλιακού ανακτόρου φαίνεται πως είναι συνυφασμένη με τους ηγεμόνες που εγκαταστάθηκαν εκεί.

Πριν από το 1300 π.Χ. το πόλισμα του Άνω Εγκλιανού δεν διέφερε από τα άλλα σύγχρονά του. Υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι καταστρέφεται πριν από το τέλος του 14ου αι. π.Χ. από πυρκαγιά και ότι μια καινούργια κατάσταση εμφανίζεται γύρω στο 1300 π.Χ., οπότε και κτίζεται το ανάκτορο στην κορυφή του λόφου. Στο ανάκτορο διακρίνονται δύο φάσεις: η παλαιότερη, που συμβατικά ονομάζεται φάση του Νηλέως, και η νεότερη, η φάση του Νέστορος. Υπάρχει τόση λίγη αναποφασιστικότητα ή πειραματισμός στο σχέδιο που θα πρέπει να πιστέψουμε ότι η αρχιτεκτονική παράδοση είχε ήδη σταθεροποιηθεί κατά τρόπο αρκετά συντηρητικό.

Το ανάκτορο διαιρείται σε τρεις πτέρυγες ή νησίδες εκ των οποίων η σημαντικότερη είναι η κεντρική η οποία έχει εμβαδόν 50 X 32 μ. Η είσοδος βρίσκεται στη νοτιοανατολική πλευρά. Ένα πρόπυλο με δύο μονόστηλες στοές και εγκάρσιο τοίχο οδηγεί σε μια πλακόστρωτη

αυλή. Οι κίονες του προπύλου ήταν ξύλινοι - σώζονται οι λίθινες βάσεις - και είχαν 64 ραβδώσεις. Στους τοιχογραφημένους τοίχους της εσωτερικής και εξωτερικής στοάς εικονίζονταν αρχιτεκτονήματα, ένθρονες θεές, καθώς και πομπή δωροφόρων, σύμφωνα με τα μινωικά πρότυπα. Δεξιά από το πρόπυλο, σε ελαφρώς υπερυψωμένο επίπεδο, δωμάτια με πυργοειδή κατασκευή προορίζονταν μάλλον για τη φρουρά. Άλλα δωμάτια αριστερά, όπου βρέθηκαν εκατοντάδες πινακίδες, στέγαζαν ίσως τα αρχεία. Πιθανώς εδώ να ήταν επίσης τα αρχεία για τους φοροσυλλέκτες. Είναι σαφής η διπλή λειτουργία του ανακτόρου που ήταν κέντρο στρατιωτικό και διοικητικό συγχρόνως. Στην εξωτερική αριστερή πλευρά του προπύλου ένα μικρό γύψινο βάθρο σαν εξώστης - υπάρχουν κι άλλα τέτοια στην αίθουσα, στον πρόδομο και στην άλλη νησίδα - σημειώνει τη θέση του φρουρού, όπως υπέθεσε π Blegen ο οποίος ανακάλυψε και ανάσκαψε το ανάκτορο το 1939. Οι εργασίες σταμάτησαν κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου και συνεχίστηκαν το 1952.

Δύο διάδρομοι ξεκινούν αριστερά και δεξιά από την αυλή και οδηγούν σε διάφορα διαμερίσματα - ο διάδρομος αριστερά χωρίστηκε αργότερα σε μικρά δωμάτια που ήταν βοηθητικοί αποθηκευτικοί χώροι. Το μέγαρο είναι ακριβώς στο κέντρο. Δύο δωμάτια βρίσκονταν αριστερά της αυλής. Στο ένα ανακαλύφθηκαν άφθονα αγγεία, γι' αυτό οι ανασκαφείς υπέθεσαν ότι ήταν βοηθητικός χώρος. Το άλλο έχει κτιστό και πιθανόν να χρησίμευε ως αίθουσα αναμονής: δύο πίθοι σε μια βάση περιείχαν ίσως κρασί που προοριζόταν γι' αυτούς που περίμεναν. Στη δεξιά πλευρά της αυλής είχε δημιουργηθεί ένα προστώο: δύο ξύλινοι κίονες με 60 ραβδώσεις, επάνω σε λίθινες βάσεις, στήριζαν μια βεράντα-εξώστη (loggia) που είχε πρόσβαση μόνο από τα ιδιωτικά διαμερίσματα. Από τον εξώστη αυτό ένα επιλεγμένο κοινό μπορούσε να παρακολουθήσει τις τελετές που ελάμβαναν χώρα στην αυλή.

